

Qarabağ Azərbaycandır!

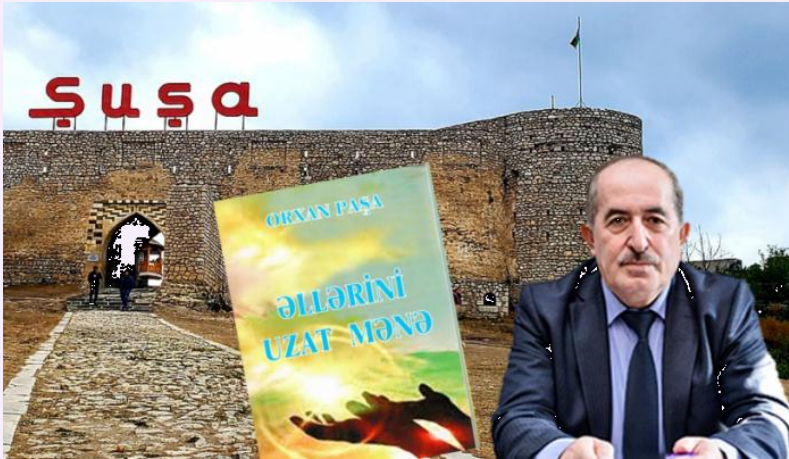
Mərziyyə Nəcəfova

filologiya elmləri doktoru

“Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm” ruhunun poetik ifadəsi

“Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm” ruhunun poetik ifadəsi və ya Orxan Paşanın Şuşa səfəri

Yəqin həssas oxucular bilirlər ki, “Orxan Paşa” istedadlı qələm sahibi, gözəl alim və şair Məhərrəm Qasımlının təxəllüsüdür – Dövlət Mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi kimi onun onlarla kitabının da yeni və dərin keyfiyyətlər ihəmişə hamımızın ürəyində olmuşdur. İndiyə kimi yeddi şeir kitabı da işıq üzü görüb.

Onun şeirlərində illər boyu Vətən sevgisi, azərbaycançılıq, Qarabağ mövzusu, türk-oğuz bahadırının yenilməz ruhu hər zaman çox qabarıq görünüb. Bu yaxınlarda işıq üzü görən “”Əllərini uzat mənə (Bakı, 2020) kitabı da eyni ovqat üstündədir. Orxan Paşa beş il qabaq nəşr olunan “Yağmur qoxusu” kitabında “Azərbaycan” adlı şeirində belə bir misra işlətmişdi:

“Vəsfini yazmağa hazırlaşırdım, dərindən danışmaq qismətim oldu”. Bu şeirdə bir Azərbaycan oğlunun qırılmış qüruru, parçalanmış vüqarı vardı. Torpaqlarımızın işğal olması onu bir ziyalı kimi nə qədər yandırır-yaxırdısa “sapı özümüzdən olan baltalar”ın nankorluğu da bir o qədərvarlığını param-parça edirdi.

Hərraca qoyulub yurd dilim-dilim,

Biri torpaq satır, biri qız –gəlin.

Adın çəkildə lal olur dilim,

Sözlərim qırılır, Azərbaycanım.

“lal olur dilim”, “sözlərim qırılır”ifadələri ilə Orxan Paşa çox mətləblərə işıq tuturdu. Onun poetik dünyasında ovunmayan bir ağrı vardı. Bu itrilən torpaqların xəcaləti idi.

Qarabağ Azərbaycandır!

Şair törədilən faciələri saf-çürük edir, birliyimizi-bərabərliyimizi əsas şərt kimi qiymətləndirir, Vətən torpağının igid ərnlərinin qəhrəmanlığını görəndə bir az təskinlik tapır, qəhrəman oğullarımızın şücaətini vəsf edirdi. Ramil Səfərovun mərdliyinə, qəhrəmanlığına həsr etdiyi “Orda bir aslan var “şeyri o illərdə şairin yaradıcılığına ümid və can verirdi.

Ər biləyinə,

Nər biləyinə

Meydan tapmayınca

Vətən ortasında –

kükrədin aslan kimi

Avropanın tən ortasında!

Dalğalandırıb damarında

Türkün qeyrət bayrağını -

Atilla, Mete gücüylə

baltaladın murdar yağını...

Şair “damarında türkün qanını daşıyan, qeyrət bayrağını dalğalandıran” bu igid oğulun gücünə, cəsarətinə heyranlığını, vurğunluğunu, dözümlünə heyretini bildirirdi.

O zamanlar Orxan Paşa öz poetik yaradıcılığında “Getdim, gördüm”, “Xudəfərin körpüsü”, “Şuşanın xarı bülbülü”, “Əl boyda çay daşı” şeirlərində vətən torpaqlarının vəhşicəsinə işğalını təcəssüm etdirirdi:

Bir udum bürkü gələ Vətəndən,

Burda dönüb külək olar, vallah

Əl boyda bir çay daşı gələ

Vətəndən,

Götürüb sinəmə qoyam-

Döyünüb ürək olar, vallah...

Məhərrəm Qasımlının “Əllərini uzat mənə” şeirlər kitabını vərəqlədikcə həsrət yangısından yağrulub, mərd igidlərimizin, qəhrəmanlarımızın canı-qanı bahasına və Ali Baş Komandanımızın “Qarabağ Azərbaycandır!” nidasından sonra Azərbaycan xalqının, qəlbi 30-illik həsrət yuvası olan ziyalı və şairlərimizin misralarına hopan sevincin bəxtəvərliklə vəhdətini görmək əvəzsiz xoşbəxtlikdir. Azərbaycan poeziyasının bu günkü günlərdəki qürur dolu misraları tarixə çevrilir və böyük poeziya nümunələrimiz yaranır. Orxan Paşanın yuxarıda dediyimiz kimi vətəndən gələn əl boyda bir daş arzulaması və onu götürüb cansızlaşmış, döyüntüsü günü-gündən zəifləyib, azalmış sinəsinə qoyaraq, döyünüb bütöv bir ürək olması istəyi nə qədər ağır və yangı verirdisə bu gün- 30 - ildən sonra qanad çalıb Şuşanın görüşünə getməsi uzun zamandan sonra bir möcüzə kimi şairin xəyalını göylərə pərvazlandırır:

Qarabağ Azərbaycandır!

Dağıt başından dumanı,

Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Qalmasın ahın-amanın,

Gəlmişəm, Şüşüm, gəlmişəm.

Orxan Paşanın Şuşaya səyahəti mənəvi –poetik dünyasına elə bir su səpir ki, şair illər öncə etdiyi əhdini yerinə yetirir. Dizlərini yerə qoyub, Şuşanın daşını - divarını öpüb bağrına basır. Şair bu görüş üçün borclu olduğu vətən mücahiddlərini - igidləri şeirdə yad edir. Hesab çəkərək, qan tökərək yağılardan yurdu qurtaran ulu vətən savaşıçılarının arxasınca Şuşaya səfər edən şair Azərbaycan oğullarını, şəhidlərimizi yad edir. Fəxarət, qürur hissindən onun sevinci köksünə sığmır.

Yolu açdı igidlərim,

Qazilərım, şəhidlərim,

Gerçək oldu ümidlərim-

Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Şeirlərindəki kökümüzə, folklorumza sevgi və hörmət bu dəfə də Şuşamızın azad ruhu və torpağı ilə vəhdətə girir. Müsəlmançılığımızla “Allah əkbər” sədasını şeirinin baş tacı edən şair, Azərbaycan xalqının qəhrəmnı “Koroğlu havası”nı da unutmur. “Koroğlu havası” tarixi qəhrəmanlığımızın bariz nümunəsidir.

“Allah əkbər” sədasıyla,

“Can Qarabağ” nidasıyla.

Koroğlunun havasıyla

Gəlmişəm, Şuşam , gəlmişəm.

Şuşanı müqəddəs bir varlıq kimi qəbul edən şair, zəfərimizin haqqdan gələn bir həqiqət olduğunu, ədalətin qalib gəldiyini və bunun nəticəsində Vaqifin görüşünə, Şuşa ziyarətinə gəldiyini vurğulayır.

Haqq-tala itaətinə,

Pir-ocaq ibadətinə,

Vaqifin ziyarətinə

Gəlmişəm, Şuşam, gəlmişəm.

Şeirdən aydın olur ki, 30 - illik həsrətin sonda bir möcüzə olması, bu möcüzə ilə tarixə düşən Ali Baş Komandanın Azərbaycan sevdasından, verdiyi sözə sadəqətindən və Azərbaycan ordusunu möhtəşəm şəkildə qura bilmək gücündən irəli gəldi. Birlik və sevgi 30 - illik həsrətə son qoydu. Bu zəfərə birlik və bərabərliyimizlə yetişməyimiz Baş Komandan öndərimizin ədalətli, qeyrətli və yenilməz mübarizəsi ilə qalib gəlməyimiz şeirdə qwrurverici bi yekunla poetikləşir.

Qarabağ bizim yerimiz,

Meydandayıq hər birimiz.

Qarabağ Azərbaycandır!

Baş Komandan öndərimiz,

Gəlmim, Şuşam, gəlmişəm,

Gəlmişik Şuşam, gəlmişik.

“Qırx dörd günün gerçək nağılı” şeirində də vətən müharibəsinin poetik ilmələrlə işlənmiş portretini görmək olur. Müəllif sentyabrın 26-sından 27-sinə keçən gecənin səfərbər ruhunu zəfərə gedən yol kimi görərək, o gecə dəmir bir yumruğa dönmə aslan pəncəsinin unudulmaz poetik əksini verə bilir. Bu misralarda böyük bir xalqın mübariz əhvalını əsas götürən şair o gecədən torpaqlarımızın şəhid qanı ilə birləşərək su içəcəyini və torpaqların cana gələcəyini obrazlı şəkildə ifadə edir.

Bir az sonra

Şəhid qanı,

Qazi qanı

Qarışıb can verəcəkdi torpağa...

44 günlük alov içində

Ürəklənib

Təzədən Vətən olacaqdı

Çayır torpaq,

Yovşan torpaq...

Şairin dediyi kimi, illərcə düşmən tapdağından cansızlaşan, ürəksizləşən yaralı torpaq Şəhidlərimizin, qazilərimizin qanından can qazanacaqdır. “Torpaq üzərində ölən varsa, Vətəndir” ifadəsinin bu da yeni bir deyimidir. Şair tarixə dönərək torpaqlarımız qarşısında xəcalətli olduğumuz illəri yada salaraq öz nisgilinə son qoyur:

“Oğuz igidlərim hardadı”-deyib

İllər boyu

Yurdun yiyəsini

Soruşan torpaq,

Əroğulların çəkmələrinə qovuşan torpaq,

canlanıb, ürəkdən nəfəs alacaqdı.

Şair qələbə sevincini də çox müdrikcəsinə ifadə edir. “Noyabırın onu, diz çökməklə bitdi, yağının sonu”. “Yağı” ifadəsi şairin qəhrəmanlıq dastanlarımızdakı deyimləri yada salması özü də şeirə bir rəng qatır. Lap dastanlarda olan :

“Zəfər soraqlı o mübarək gün, o hava gün, o işıq gün, o ürək gün” kimi az işlənən ifadələrlə şair gözəl duyğular yaradır. Şeirin sonunda bütövləşən bir vətən obrazı diqqətə çatdırılır.

... Əlvida söylədi otuz illik

Qarabağ Azərbaycandır!

Qara baxtına,

Aranıyla, dağıyla

Bütünləşdi Qarabağ.

Şuşa-Kəlbəcər,

Ağdam-Laçın da

Kökləndi Bakı vaxtına;

Can oldu,

Azərbaycan oldu-

Vətənləşdi Qarabağ!

Kitaba daxil edilən “Kasıbın oğlu”, “Bir ayrıldı o kənd”, “Bayrağım”, “Ordumuz”, “Azərbaycan əsgərinə”, “Yolum gedir Zəngilana”, “Şəhid köynəyi lalələr” və başqa onlarca şeirdə 44-günlük Vətən müharibəsi mövzusu təcəssüm edilmişdir. Bu şeirlərdə şairin könül çırpıntılarını, vətənə olan sevgisini duymamaq mümkünsüzdür. İlk dəfə Şuşaya səfərində şəhidlərimizin qanı dəyən daşı bağrına basıb öpən şair, içərisində yaşadığımız möhtəşəm Şuşa ilində torpaqlarında xarı bülbüllər yetişdirən o cənnət məkanın yaratdıqlarını bağrına basıb-OXXAY deyəcək!

26.02.2022...<https://www.literature.az/?page=339&newsId=117672&lang=aze>